

D. 20. september 2024

Til regeringen og medlemmer af Folketinget

Finansieringen af vores kommuner – herunder det samlede kommunale tilskuds- og udligningssystem – trænger til et gevaldigt serviceeftersyn.

Derfor noterer vi også med glæde, at regeringen i forlængelse af sundhedsreformen vil igangsætte et arbejde under Indenrigs- og Sundhedsministeriets Finansieringsudvalg med henblik på at forberede ændringer i udligningssystemet.

Det er der i den grad behov for.

Den seneste store analyse og rapport af det kommunale udligningssystem blev lavet af Finansieringsudvalget tilbage i 2012. Enkelte mindre analyser har siden fulgt efter, senest i 2018, men en stor analyse af udligningssystemet er ikke blevet udarbejdet i 12 år!

Måden vores kommuner finansieres på – herunder det nuværende tilskuds- og udligningssystem – er forældet. Det er fyldt med uhensigtsmæssigheder og afspejler ikke den kommunale virkelighed i 2024. Senest eksemplificeret ved de svært gennemskuelige ændringer i balancetilskuddet, som har stor betydning for kommunernes samlede økonomi i årets budgetlægning for 2025. Det har bl.a. betydet, at hele 44 kommuner i år har søgt om særtilskud fra puljen målrettet særligt vanskeligt stillede kommuner, ligesom regeringen i slutningen af august har fordelt en hjælpepakke på ekstra 2,5 mia. kr. til kommunerne.

Hjælpepakken sætter vi pris på, men den er kun 1-årig, og den indikerer, at det nuværende udligningssystem er uhensigtsmæssigt. Der er brug for langtidsholdbare løsninger.

Vi kunne hver især som borgmestre pege på finansieringsmekanismer eller konkrete kriterier i udligningssystemet, vi synes, er urimelige. Vi repræsenterer forskellige kommuner med forskellige udfordringer. Men vi står sammen om én ting: Behovet for en gennemgribende analyse af hele det system, der finansierer kommunerne – ikke mindst udligningssystemet.

Et nyt, fremtidigt udligningssystem, der virker efter hensigten, kræver et datagrundlag, der er fagligt velafgrænset, objektivt og aktuelt. I det nuværende udligningssystem er datagrundlaget for gammelt, og afgrænsningen af de kriterier og data, som anvendes, er ofte helt uforståelig. Det giver en omfordeling mellem kommunerne, som ikke oprindeligt har været den politiske intention. Og det gør det samtidig helt umuligt for os at forklare vores borgere, hvordan udligningssystemet hænger sammen, når det både fremstår og reelt også er ugenomsommeligt, uforståeligt og ustabil.

Hertil kommer, at der kontinuerligt opstår forandringer, som gør det påkrævet at ajourføre udligningssystemet. Siden den seneste udligningsreform er der fx vedtaget minimumsnormeringer i daginstitutioner, indført nye arbejdsmarkeds- og pensionsordninger, indfaset et nyt ejendomsskattesystem, sket store forandringer på det vidtgående socialområde og i virksomhedernes indtjening. Ingen af disse forandringer er adresseret i udligningssystemet.

Derfor foreslår vi, at de kommende ændringer gennemføres på baggrund af en gennemgribende analyse af det kommunale tilskuds- og udligningssystem efter samme model, som Finansieringsudvalget gjorde brug af i 2012, *Kommunale udgiftsbehov og andre udligningsspørgsmål, betænkning nr. 1533*, med samme hensigt; at udligningssystemet lever op til sit formål om, at alle kommuner skal kunne tilbyde borgerne nogenlunde det samme serviceniveau uden store forskelle i skatteprocenten.

Supplerende til rapporten i 2012 skal der være mulighed for, at alle problemstillinger og mulige løsninger i forhold til kommunernes finansiering inddrages – fx fordele og ulemper ved at omlægge den kommunale andel af visse skatter til bloktilskud med henblik på at skabe større lighed mellem kommunerne.

Det er ikke nytænkning fra vores side. Det er sådan set bare et forslag om at vende tilbage til god arbejdsskik for kommunal udligning suppleret med et ønske om, at alle redskaber i værktøjskassen skal kunne tages i brug, når der ses på mulige løsninger i det samlede finansieringssystem.

Det er en fælles opfattelse blandt kommunerne, at der er behov for en gennemgribende analyse af hele det kommunale finansieringssystem – herunder i særlig grad udligningssystemet. Vi vil derfor kraftigt opfordre til, at analysen gennemføres som en del af det arbejde, regeringen nu igangsætter, og at det sker efter de principper, som er beskrevet ovenfor.

Afslutningsvis skal vi samtidig opfordre til, at den nye finansielle hjælpepakke – som minimum det ekstra finansieringstilskud på 1,8 mia. kr. årligt – videreføres frem til tidspunktet, hvor analysen af finansieringssystemet er afsluttet, og der politisk er gennemført de nødvendige ændringer i systemet, som kan sikre forsvarlige, forståelige og forudsigelige økonomiske rammer for kommunestyrets fremtid.

Vi står naturligvis til rådighed for yderligere spørgsmål og dialog.

Med venlig hilsen

Bent Hansen (V), borgmester, Gribskov Kommune

Bo Hansen (S), borgmester, Svendborg Kommune

Birgit S. Hansen (S), borgmester, Frederikshavn Kommune

Carsten Rasmussen (S), borgmester, Næstved Kommune

Christian Bro (S), borgmester, Fredericia Kommune

Dorte West (V), borgmester, Herning Kommune

Erik Flyvholm (V), borgmester, Lemvig Kommune

Erik Lauritzen (S), borgmester, Sønderborg Kommune

Frank Jensen (RV), borgmester, Fanø Kommune

Frank Schmidt-Hansen (K), borgmester, Vejen Kommune

H.C. Østerby (S), borgmester, Holstebro Kommune
Hans Ejner Bertelsen (V), borgmester, Morsø Kommune
Hans Stavnsager (S), borgmester, Faaborg-Midtfyn Kommune
Hans Østergaard (V), borgmester, Ringkøbing-Skjern Kommune
Henning Urban Dam Nielsen (S), borgmester, Stevns Kommune
Holger Schou Rasmussen (S), borgmester, Lolland Kommune
Ib Lauritsen (V), borgmester, Ikast-Brande Kommune
Jacob Trøst (K), borgmester, Bornholms Regionskommune
Jesper Frost Rasmussen (V), borgmester, Esbjerg Kommune
Jesper Greth (V), borgmester, Rebild Kommune
Jørgen Popp Petersen (SP), borgmester, Tønder Kommune
Karina Vincentz (N), borgmester, Odsherred Kommune
Kasper Bjerregaard (V), borgmester, Norddjurs Kommune
Kasper Ejsing Olesen (S), borgmester, Kerteminde Kommune
Kenneth Muhs (V), borgmester, Nyborg Kommune
Knud Vincents (V), borgmester, Slagelse Kommune
Lars Storgaard (K), borgmester, Favrskov Kommune
Lone Jakobi (S), borgmester, Odder Kommune
Mads Sørensen (V), borgmester, Varde Kommune
Marcel Meijer (S), borgmester, Samsø Kommune
Marianne Bredal (V), borgmester, Struer Kommune
Mette Landtved-Holm (V), borgmester, Nordfyns Kommune
Michael Stegger Jensen (S), borgmester, Syddjurs Kommune
Michael Vindfeldt (S), borgmester, Frederiksberg Kommune
Mikael Smed (S), borgmester, Vordingborg Kommune
Mogens Gade (V), borgmester, Jammerbugt Kommune
Mogens Jespersen (V), borgmester, Mariagerfjord Kommune
Niels Jørgen Pedersen (V), borgmester, Thisted Kommune
Ole Vind (V), borgmester, Hedensted Kommune
Ole Vive (V), borgmester, Faxe Kommune
Peder Christian Kirkegaard (V), borgmester, Skive Kommune

Per Bach Laursen (V), borgmester, Vesthimmerlands Kommune

Peter Hansted (S), borgmester, Ærø Kommune

Simon Hansen (S), borgmester, Guldborgsund Kommune

Søren Smalbro (V), borgmester, Hjørring Kommune

Søren Steen Andersen (V), borgmester, Assens Kommune

Tobias Birch Johansen (V), borgmester, Læsø Kommune

Tonni Hansen (SF), borgmester, Langeland Kommune

Torben Hansen (S), borgmester, Randers Kommune

Ulrik Wilbek (V), borgmester, Viborg Kommune

Kim Ruberg, formand, Balance Danmark